

Právo, spravedlnost

VY_32_INOVACE_06_105

Projekt MŠMT	EU peníze středním školám
Název projektu školy	ICT do života školy
Registrační číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0771
Šablona	III/2
Sada	06
Anotace	Právo, spravedlnost
Klíčová slova	Právo, spravedlnost, pozitivní právo, veřejné právo, soukromé právo
Předmět	Občanská nauka
Autor, spoluautor	Jiří Černý
Jazyk	Čeština
Druh učebního materiálu	Výklad
Potřebné pomůcky	PC, dataprojektor
Druh interaktivity	Výklad pomocí prezentace
Stupeň a typ vzdělávání	Střední škola
Cílová skupina	2. ročník, žáci 16 – 17 let, Mechanik opravář (obory H)
Speciální vzdělávací potřeby	ne
Zdroje	viz poslední strana nebo SŠST Ústí nad Labem, Čelakovského 5

PRÁVO

VZTAH PRÁVA A SPRAVEDLNOSTI

V následujícím oddílu nás čeká konfrontace práva a spravedlnosti, tenké vztahy mezi nimi a vůbec všechny ty již zobecnělé pojmy každodenně poletující kolem nás. Zdánlivě tedy téma dosti suchopárné. Ale nebojme se toho. Nic není tak horké, aby se to nedalo sníst :-).

První věc vyřčená o tomto pojmu je, že se v podstatě jedná o ideu, tedy o něco nehmotného a těžce uchopitelného. Tušíte již možná, že mluvíme o **spravedlnosti**.
A nejedná se opravdu o jednoduché vysvětlení.
Proč?

Zjednodušeně můžeme říci, že právo je normativní soustava, tedy soubor právních norem, které nám určují co můžeme nebo co naopak nesmíme. Tento souhrn norem je určený státem a tvoří tzv. právní řád. Pokud dochází k nedodržování těchto norem, stát si jejich dodržení vynucuje mocensky.

Slovo právo můžeme ale také chápat ve výkladu subjektivního práva, tedy práva na něco...

Právo stanovené zákonodárcem, v našem případě státem, nazýváme **pozitivní právo**. Věřte, že další odvětví práva stanovuje příroda, případně třeba také Bůh, nazýváme jej **právem přirozeným** a záleží pouze na státu, zda jej bude respektovat či nikoliv.

Prvotní dělení práva probíhá v té nejzákladnější, ale velmi zajímavé rovině.

Vezměme to od začátku. V dobách dávno minulých, již v čase řeckého filozofa Aristotela, byla spravedlnost považována za ctnost. Staré filozofie vyznávaly vícero ctností, ale spravedlnost měla jedno z nejdůležitějších postavení. Bylo to kvůli jejímu vztahu k druhé osobě - často se také nazývala opisem jako "konání dobra pro jiné".

Zároveň ve formě idejí, nebo chcete-li myšlenky udává základní stavební kameny pro uspořádání společnosti a především je základem práva.

Právo se dělí dále do dalších skupin. Dělení práva se zabývá právní věda a jedná se o obor vsutku nelehký. Posudte sami.

Právo veřejné

Jedná se o právo jasně chránící zájem státu. Můžeme ho označit jako právo asymetrické neboli nerovné. Znamená to, že stát jedná z nadřazené pozice vůči občanovi. Jako příklad jmenujme třeba právo na sociální zabezpečení. Dávky a podmínky k jejich vyplácení striktně určuje zákonodárce.

Není-li občan s rozhodnutím správního úřadu spokojen, může požádat o jeho přezkoumání soud, který o jeho návrhu rozhodne ve správním soudnictví.

Právo soukromé

Opakem je právo soukromé, charakterizované jakousi symetrií vůči občanovi. Zde mají obě strany stejnou váhu, tedy ani jedna ze zúčastněných stran nemá právo té druhé něco přikazovat nebo autoritativně nařizovat.

Jako modelovou ukázkou v tomto případě jmenujme právo občana na mzdu za vykonanou práci.

Výrazy právo a spravedlnost slycháváme často pohromadě, přesto jsou to odlišné pojmy. Co znamenají?

Právo se dá dělit podle určitých znaků na dvě skupiny. Jak?

Co je právo soukromé a co právo veřejné?

Obrazový materiál je majetkem autora a pochází z jeho vlastního archivu.